

Platforma Femeilor Rome "ROMNI" din Moldova, Mun.Chisinau, Tohatin Str. Pacii 23, Moldova, MD 2092

Contacte: vocearomilor@gmail.com, romnicoordination@gmail.com, tel. + 373 68 11 34 29

Nr. 11 din 15 iulie 2024

**Domnului Andrei Cecoltan
Secretar de stat al Ministerului Afacerilor Interne
al Republicii Moldova**

**Opinia
la proiectul de lege privind procedura de azil**

Stimate Domnule Secretar de stat,

Această opinie este prezentată în contextul inițiativei de modificare unor acte normative cu privire la elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative privind procedura de azil.

Salutăm inițiativa Ministerului Afacerilor Interne cu privire la elaborarea proiectului de lege privind procedura de azil care are scopul fortificării unui cadru juridic coerent și clar privind consolidarea sistemului de azil al Republicii Moldova, garantării solicitanților unei forme de protecție internațională, asigurarea unui tratament egal și adecvat, inclusiv pentru persoanele cu necesități speciale și reducerea cererilor de azil abuzive, respectând drepturile omului, dar și asigurarea ordinii și securității statului.

Proiectul de lege este, în general, în conformitate cu legislația și standardele internaționale privind refugiații. Cu toate acestea, constată că anumite concepte sunt confuze care pot crea dificultăți la aplicarea practică a legii.

Prin urmare, scopul prezentării opiniei la proiectul de lege este de a oferi suport autorităților în adoptarea unei legislații care este în conformitate cu dreptul internațional și standardele internaționale, precum și suficient de clare pentru a facilita implementarea legii în practică.

Platforma Femeilor Rome „ROMNI”, în continuare ROMNI, a fost înregistrată ca organizație neguvernamentală în septembrie 2016. Obiectivul său strategic este de a sprijini minoritatea romă din Republica Moldova, prin sprijinirea accesului la serviciile necesare, prin campanii și acțiuni de advocacy pentru protecția drepturilor lor și prin lupta împotriva discriminării împotriva romilor. În timp ce multe dintre activitățile organizației se concentrează pe asistența acordată femeilor, tinerilor și copiilor, campaniile sale de advocacy susțin drepturile tuturor romilor care își au domiciliul și reședința în Republica Moldova. Platforma Femeilor Rome a devenit în ultimii ani principalul reprezentant și apărător al drepturilor și intereselor femeilor rome, precum și un furnizor de servicii menite să îmbunătățească calitatea vieții romilor locali și a refugiaților, peste 90% dintre beneficiari fiind femei și fete.

În urma analizei proiectului de Lege privind procedura, am constatat că la această etapă documentul conține mai multe deficiențe, precum:

- 1. Proiectul de lege conține formulări ambigue.** Completarea articolului 3 din proiectul de lege cu noțiunea de persoane cu nevoi speciale trebuie reformulată deoarece este confuză sau de înlocuit cu un articol privind particularitățile grupurilor vulnerabile. Menționăm că orice persoană cu nevoi speciale poate fi atribuită ca aparținând grupului vulnerabil, însă nu și invers, orice persoană care face parte de grupurile vulnerabile este persoană cu nevoie speciale.
- 2. Conceptul de vulnerabilitate are conexiuni cu noțiunile de excluziune socială, sărăcie, discriminare și marginalizare, iar grupurile vulnerabile - desemnează persoane sau familii care sunt în risc de a-și pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice de trai din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică și socială.** Astfel, deși nota explicativă a proiectului de lege, face delimitare între aceste două concepte, acest fapt nu reiese și din conținutul proiectului de lege.

În acest context, recomandăm substituirea noțiunii de persoane cu nevoi speciale cu noțiunea de solicitant care necesită condiții de primire speciale sau solicitant care necesită garanții procedurale speciale.

Solicitant care necesită garanții procedurale speciale: este solicitant de protecție internațională a cărui capacitate de a beneficia de drepturile și de a-și îndeplini obligațiile prevăzute de prezenta lege este limitată ca urmare a unor circumstanțe individuale care se pot datora, printre altele, vârstei, sexului, orientării sexuale, identității de gen, etniei, unei dizabilități, unei boli grave, unor afecțiuni sau tulburări mentale sau ca urmare a torturii, violului sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală etc.

- 3. Persoanele de etnie romă au fost omise la elaborarea proiectului de lege.** Deși, proiectul de modificare a Legii nr. 270/2008 se urmărește accesul grupurilor și persoanelor vulnerabile și cu nevoi speciale la procedura de azil, Platforma Femeilor Rome ROMNI din Moldova își exprimă îngrijorarea în legătură cu faptul că nevoile și vulnerabilitățile

multiple ale persoanele de etnie romă nu au fost luate în considerare la elaborarea proiectul de lege.

În acest context, reiterăm faptul că romii¹ constituie astăzi una dintre cele mai vulnerabile comunități din Europa și cea mai marginalizată și săracă, inclusiv ar suferi persecuții în unele țări de origine, dar și multiple cazuri de discriminare și segregare în Republica Moldova.² Persoanele refugiate de etnie romă sunt printre cele mai vulnerabile care se confruntă cu provocări majore privind accesarea serviciilor de asistență și protecție, inclusiv integrarea în Moldova.

Prin urmare, sunt deplin justificate măsuri afirmative speciale, fie și temporare de asigurare a accesului la servicii, mai ales în contextul anului 2024 de retragere de fonduri alocate refugiaților și diminuării numărului de echipe mobile ale organizațiilor active pe teren.³

Exemplu 1: Introducerea funcției de audiere a fișierului text, precum și elaborarea și distribuirea materiale informative video și audio în anumite dialecte ale limbei Romani, ar spori accesul la informație referitor la serviciile disponibile.

Exemplu 2: Instituirea funcției de mediator comunitar sau cultural pe lângă Instituțiile responsabile de elaborarea și implementarea politicilor de migrației și azil, ar asigura o mai bună incluziune ale acestui grup marginalizat, cu atât mai mult că este un bun precedent și rezultate al existenței acestei funcții pe lângă Centrul de Criză și că regresul în această practică în 2023-2024 este inexplicabil.

- 4. Terminologii repetitive și confuze.** Cu toate că în procesul de modificare a legii cu privire la azil se ține cont de o abordare sensibilă la dimensiunea de gen, ținând seama de obligațiile care îi revin Republicii Moldova în temeiul Convenției⁴ Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), în vederea garantării faptului că femeile care au nevoie de protecție internațională și care au fost supuse violenței de gen beneficiază de un nivel corespunzător de protecție, totuși unele terminologii sunt repetitive și confuze.

¹ Situația romilor <https://ro.wikipedia.org/wiki/Anti%C8%9Bbig%C4%83nism>

Situația romilor la nivel UE și măsurile întreprinse

<https://fra.europa.eu/en/publication/2022/roma-survey-findings>

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690629/EPRS_BRI\(2021\)690629_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690629/EPRS_BRI(2021)690629_EN.pdf)

² Persecuțiile suferite de către romi în Ucraina

<https://www.hrw.org/news/2021/11/29/radicals-target-roma-people-ukraine>

<https://www.hrw.org/news/2018/06/26/ukraine-fatal-attack-roma-settlement>

<https://www.dw.com/en/roma-attacked-in-ukraine-human-rights-activists-call-for-dialogue/a-19519901>

Situația refugiaților romi în Moldova, în special în 2022

<http://www.errc.org/news/segregation-and-sub-standard-living-conditions-romani-families-stuck-in-limbo-in-moldova>

<https://www.hrw.org/news/2022/05/25/moldova-romani-refugees-ukraine-face-segregation>

http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2022/05/Raport-nr.1-persoane-str%C4%83ine-refugiate-18_05_22.pdf

<https://ombudsman.md/rapoarte/drepturile-persoanelor-straine/>

³ Formele de discriminare sunt explicate aici: <https://egalitate.md/what-is-discrimination/>

⁴ Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) <https://rm.coe.int/168046253e>

Exemplu 1: persoanele cu probleme intelectuale și de sănătate mintală, sau persoane care au fost supuse violenței psihologice și psihice.

Exemplu 2: sunt utilizați ambii termeni de minor și copil, termenul de copil e unicul fiind conform standardelor internaționale și Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului, fiind desemnată copil orice persoană sub 18 ani.⁵

- **Principii generale privind protecția grupurilor vulnerabile.** În contextul în care obiectivul proiectului de lege este de a garanta solicitanților unei forme de protecție internațională, asigurarea unui tratament egal și adecvat, inclusiv pentru persoanele vulnerabile și reducerea cererilor de azil abuzive, respectând drepturile omului, considerăm necesar includerea în lege la capitolul principii generale, unui articol care ar reglementa situația grupurilor vulnerabile, după cum urmează:

Situația persoanelor vulnerabile.

(1) Aplicarea dispozițiilor prezentei legi se realizează cu luarea în considerare a nevoilor speciale ale persoanelor vulnerabile.

(2) În categoria persoanelor vulnerabile sunt incluși copii, copii neînsoțiți, persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă, femeile însărcinate, părinții singuri însoțiți de copii, victimele traficului de persoane, persoanele care suferă de afecțiuni grave, persoanele cu afecțiuni mintale și persoanele care au fost supuse torturilor, violurilor sau altor forme grave de violență psihologică, fizică sau sexuală, ori aflate în alte situații speciale.

(3) Pentru scopurile legii apartenența la categoria persoanelor vulnerabile se determină după depunerea cererii de azil, cât mai curând posibil, de către specialiști din cadrul Inspectoratului General pentru Migrație, pe baza unei evaluări individuale. În vederea realizării evaluării individuale și a luării măsurilor adecvate pentru asigurarea drepturilor și garanțiilor prevăzute de prezenta lege, autoritățile competente acordă sprijin de specialitate, la solicitarea Inspectoratului General pentru Migrație.

(4) În situația în care au fost identificate persoane vulnerabile cu nevoi speciale, personalul de specialitate al Inspectoratului General pentru Migrație realizează evaluări în scopul identificării nevoilor speciale și dispune măsurile adecvate în scopul asigurării drepturilor și garanțiilor prevăzute de prezenta lege pe durata procedurii de azil.

(5) Inspectoratul General pentru Migrație monitorizează situația solicitanților cu nevoi speciale de primire și, împreună cu autoritățile competente, se asigură că asistența oferită acestora se acordă pe toată durata procedurii de azil.

- **Accesul la procedura de azil.** Proiectul de lege reglementează accesul la procedura de azil. Cu toate acestea, prevederile proiectului de lege utilizează diverși termeni, pentru a descrie pașii pe care trebuie să îi urmeze un solicitant pentru a accesa procedura de azil. Prin urmare, recomandăm utilizarea unei terminologii simplificate și armonizate de-a lungul documentului când descriu diferitele etape pentru accesarea procedurii de azil și cu precizarea drepturilor și obligațiilor aferente acelor etape.

⁵ <https://www.unicef.org/moldova/media/1401/file/Conventia-cu-privire-la-drepturile-copilului.pdf>

- **Cererile de azil care fac obiectul procedurii rapide.** Articolul 62 al proiectului de lege descrie, procedurile accelerate care considerăm că nu ar trebui aplicate persoanelor neînsoțite și copiilor separați sau persoanelor cu nevoi speciale. Recomandăm ca nevoile specifice ale acestor grupuri să fie luate în considerare în mod adecvat în procedura de azil și ca acestea aplicații să fie prioritizate.
- **Interesul superior al copilului.** Considerăm necesar ca proiectului de lege, să cuprindă conceptul general prevăzut de Convenția⁶ privind Drepturile Copilului potrivit căreia toate deciziile cu privire la copii se iau cu respectarea interesului superior al copilului.

Concluzii:

- ✓ Inițiativa de a reglementa protecția grupurilor vulnerabile este salutară, dar proiectul de lege propus spre consultare poate să creeze confuzii și o practică eronată.
- ✓ Proiectul ar trebui să se bazeze pe o analiză consecventă a problemelor cu care se confruntă solicitanții de azil și să ofere soluții legislative consecvente, inclusiv cu implicarea refugiaților sau ținând cont de poziția lor.

În contextul celor expuse, recomandăm:

- **Conceptualizarea,** definirea și delimitarea clară a solicitantului care necesită garanții procedurale speciale și definirea conceptului de grup vulnerabil în lege.
- **Consultarea amplă cu organizarea unei runde suplimentare de consultări,** pentru identificarea problemelor specifice, care necesită reglementare suplimentară. Grupurile vizate pentru astfel de consultări includ organizațiile neguvernamentale, guvernamentale și internaționale, refugiații, precum și alte organizații și structuri.
- **Identificarea soluțiilor legale potrivite pentru fiecare problemă identificată și reglementarea lor distinctă** fie în capitole separate, fie în acte normative separate.
- **Revizuirea proiectului de lege** ținând cont de rezultatele proceselor analitice și consultative menționate supra.

Cu respect,

Elena Sîrbu

Directoarea Executivă ROMNI

⁶ Convenția Internațională privind drepturile Copilului
<https://www.unicef.org/moldova/media/1401/file/Conventia-cu-privire-la-drepturile-copilului.pdf>